
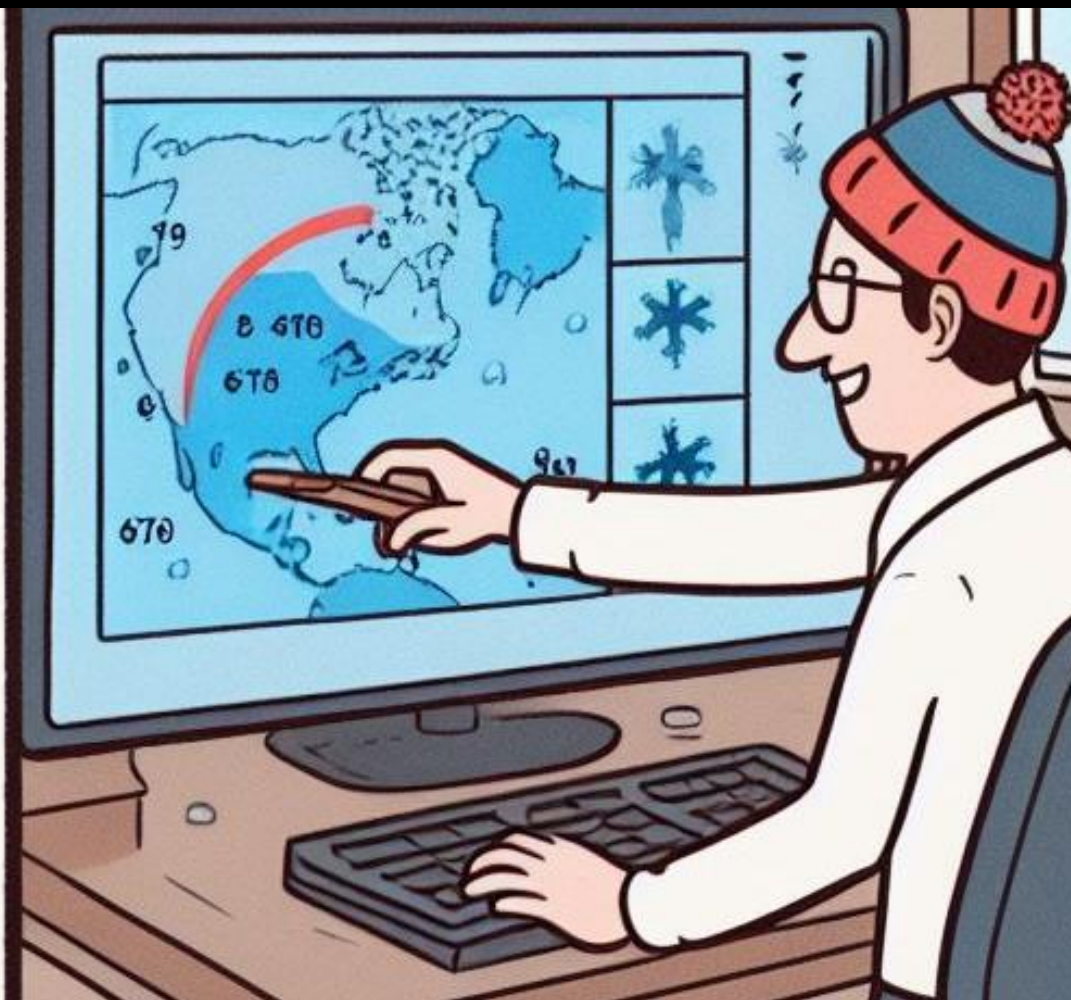
Megatrendek formálódása a globális narratívák tükrében

Bartha Zoltán, PhD

Miskolci Egyetem

bartha.zoltan@ekon.me

Forrás: DALL-E/Bing Image Creator

Régi vicc: amikor közeleg a tél, az indiánok küldöttséget menesztenek a sámánhoz, hogy megtudakolják, mire számíthatnak. Aki nem ismeri, rákereshet. A viccből kiolvasható analógia a jövő fürkészésének kettős természetére kíván utalni, ugyanis a jövő vizsgálata kétrétegű probléma. A jelenbeli döntések meghozatalához szükségünk van információkra a világ jövőbeli állapotáról. Egy lehetséges információforrás a megatrend. De a jövőbeli állapotot nagyban alakítják a jelenbeli várakozásaink, amit történetek, vagyis narratíva formájában ragadnak ránk, gyakran nem is tudatos megismerési kísérletek eredményeiként. Az előadás ezt a kettőséget igyekszik visszatükrözni.

Megatrend

Kép forrása: <https://saioaechebarria.com/>

- 1982 John Naisbitt
  - „We are drowning in information but starved for knowledge” – Naisbitt 1988, 17. o.
- Kritériumok
  - Időtáv: évtizedes
  - Földrajzi kiterjedtség: globális
  - Érintett rendszerek köre: széleskörű
  - Bekövetkezés bizonyossága: magas
  - Befolyásolás lehetősége: alacsony
- Olyan társadalmi (emberek közötti kapcsolatokkal megragadható) vagy természeti elmozdulások, amelyek hosszú (évtizedes) időtávon, tág földrajzi környezetben (globálisan) és széles spektrumon (több rendszert érintő módon) viszonylag nagy bizonyossággal fejtik ki hatásukat

Jövőbeli lehetőségek kúpja

(Voros 2003, Hajkowicz 2015, TFSX)

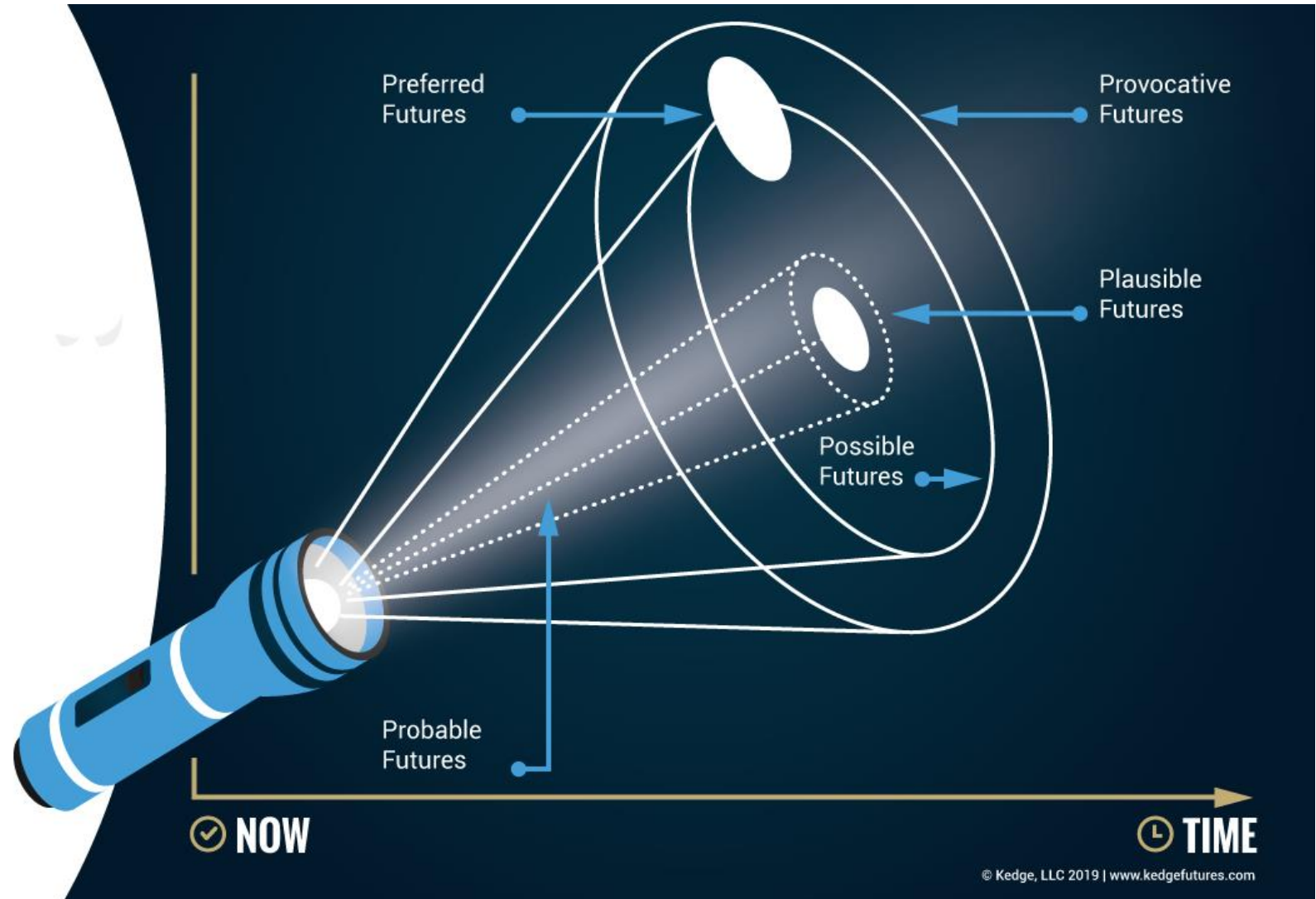
Possible: lehetséges

Plausible: hihető

Probable: legvalószínűbb,
alapváltozat

Preferred: kívánatos

A megatrend a valószínű
változatok azonosításában
segít, egyben formálja a
kívánatos jövőről szóló
elképzeléseket is.

A megatrendek irodalma napjainkban

2014-2023

Vielmetter & Sell, 2014	Hessel, 2014	Hajkowicz, 2015	Biswas, 2016	Retief és mtsai., 2016 *	Lustig & Ringland, 2018	IPSOS, 2019
D. Naisbitt & Naisbitt, 2019	OECD, 2019	Bhargava, 2020	Boschetto Doorly, 2020	National Intelligence Council, 2021	Hieker & Pringle, 2021	Roubini, 2022
	Salzman, 2022	Jeflea és mtsai., 2022 **	Lebedeva & Kuznetsov, 2022	Waal & Linthorst, 2023 ***	Haluza & Jungwirth, 2023 ****	

Gyakori megatrend említések

Megatrend	Említés gyakorisága
Gazdasági erő eltolódása, feltörekvő piacok, új gazdasági rend	11
Digitalizáció	11
Klímváltozás	11
Demográfiai válság	11
Globalizáció	10
Gyorsuló technológiai innováció, Technológiai összetartás	8
Individualizmus fokozódása	8
Gyors városiasodás	7
Egészségügyi kihívás, mentális egészség	7
Társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek	6
Adósságválság, Háztartások eladósodása, Államadósság növekedése	5
Mesterséges intelligencia	5
Migráció	5
Deglobalizáció, kereskedelem szűkülése	4
Kormányzás sokszínűsége, a politikai rendszerbe vetett bizalom	4
Automatizálás	4
Mobilitás új mintázatai	4
Szűkös erőforrások	4
Növekvő környezetszennyezés, biodiverzitás visszaszorulása	4
Nemi szerepek	4
Big data	3
Fogyasztói társadalom terjedése	3
Környezettudatosság	3
Oktatás változása, nyílt hozzáférésű tanulás	3

Narratíva

- Mint egy tudományos modell, csak sokkal lazább szerkezetű
  - Olyan alapvető stratégia, ami segít megérteni az események időbeliségét és változását (Herman 2009)
  - Összetevői
    - Élethelyzet vagy kontextus
    - Események meghatározott időrendben
    - Az időrend keretbe foglalja az eseményeket (egyensúly → kimozdulás → egyensúly ismételt megtalálása)
    - Érzelmi reakciók
- Szájról-szájra is terjedhet vagy a hagyományos mémforrásokon keresztül
- Shiller (2020): a narratívák minden érdemi döntésünk gyökereinél megtalálhatók

---

Narratíva mérése: kulcsszavak trendjei

Google Ngrams

- Könyvek szövegtészlete
- Több nyelv; legnagyobb az angol
- 1800-2019
- Michel és mtsai., 2011

Google Trends

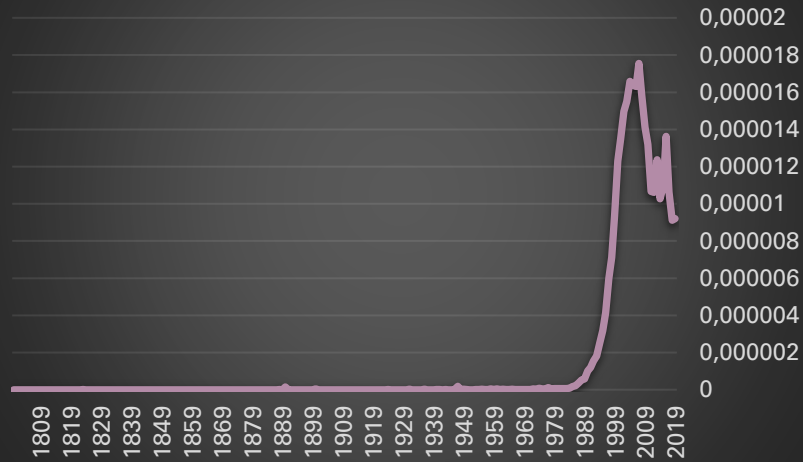
- Google keresőszavak
- Sok nyelv és sok régió
- 2004 –
- Rogers, 2016

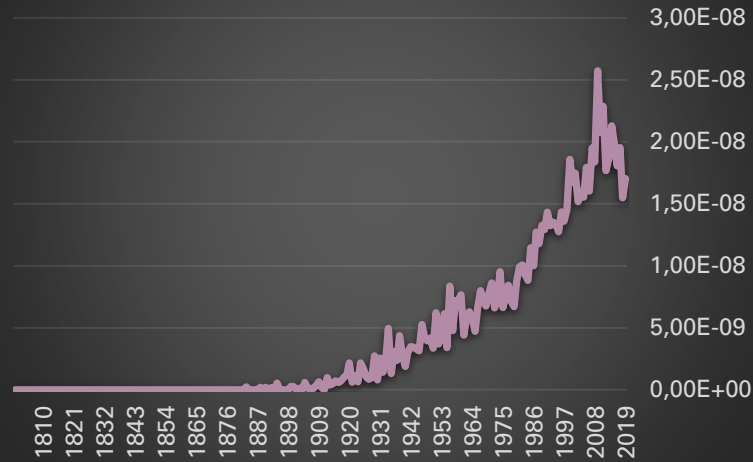
Google Ngrams gyakoriságok átlaga, 2010-19

Kifejezés	Gyakoriság
Gender	4,82464E-05
Uncertainty	2,17891E-05
Security	2,17891E-05
Migration	2,15274E-05
Privacy	1,74433E-05
Mobility	1,55616E-05
Inequality	1,48276E-05
Mental health	1,34834E-05
Climate change	1,31334E-05
Sustainability	1,23693E-05
Globalisation	1,10637E-05
Ecosystem	7,90493E-06
Entrepreneurship	4,57769E-06
Biodiversity	4,56136E-06
Automation	3,49452E-06
Immortality	3,13482E-06
Biotechnology	2,05083E-06
Big data	1,59225E-06
Consumerism	1,48917E-06
Artificial intelligence	1,35114E-06
Distance learning + online learning	1,25201E-06
Emerging markets + emerging countries	1,18931E-06

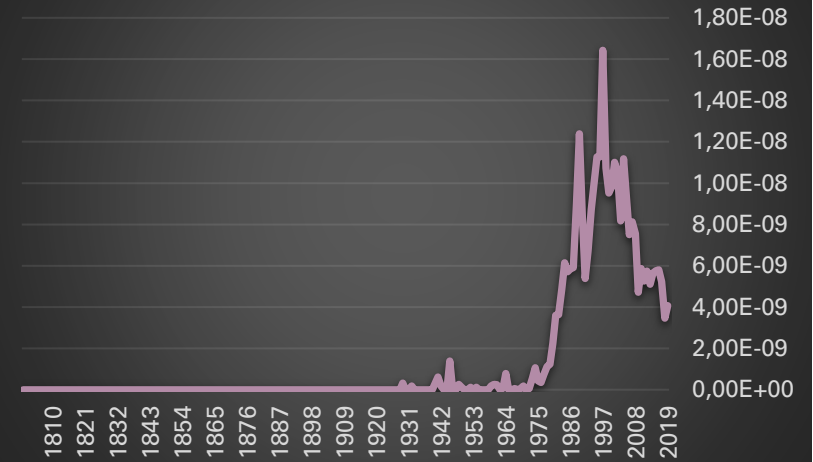
Globalisation

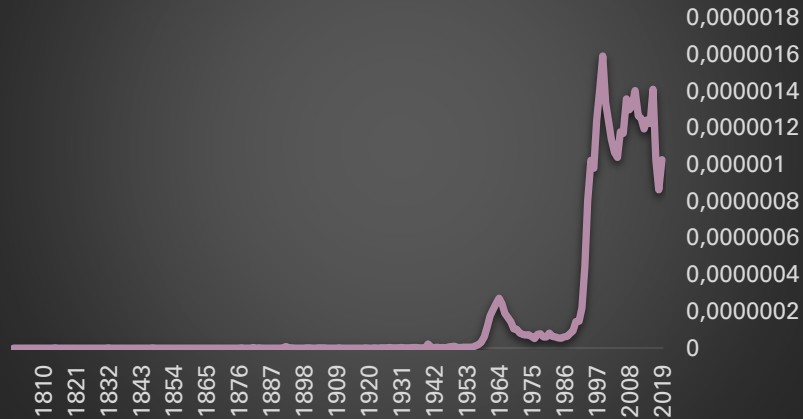
Self-centeredness

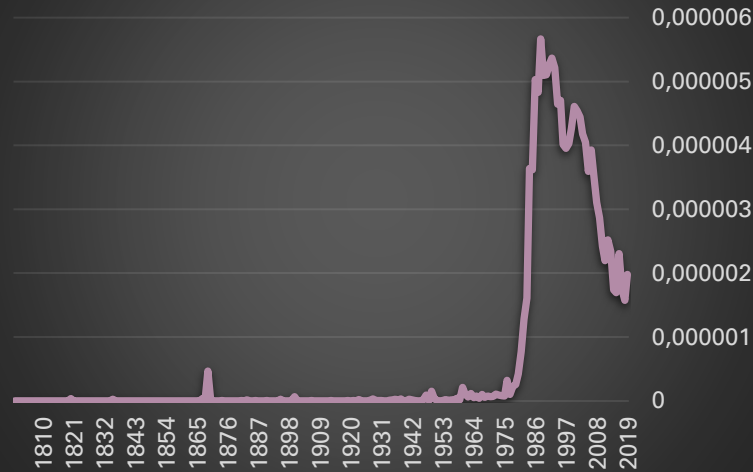
Ageing of society

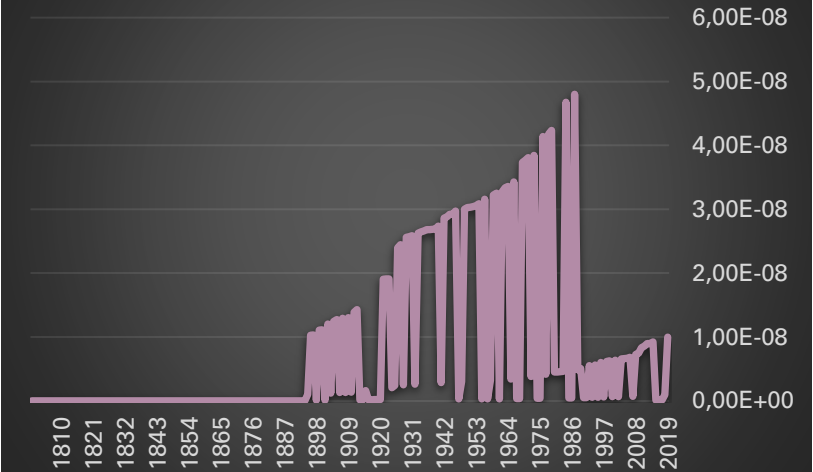
Emerging markets + emerging countries

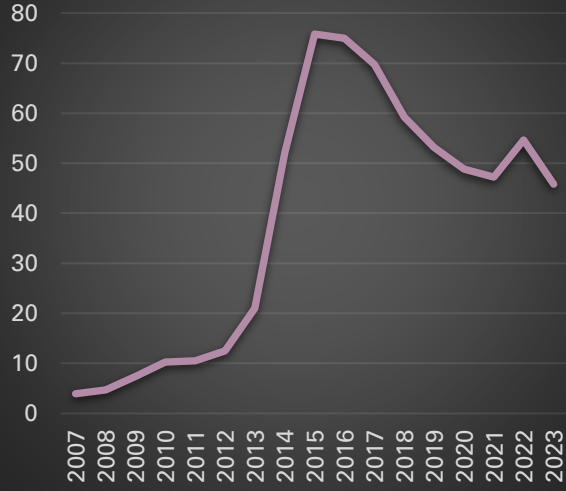
Biotechnology

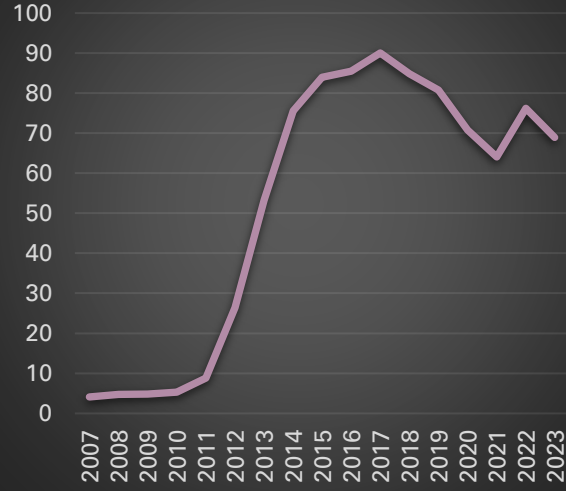
Rising debt

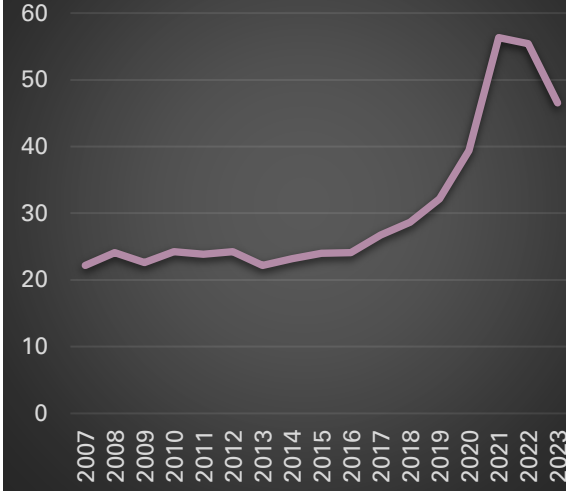
Internet of things

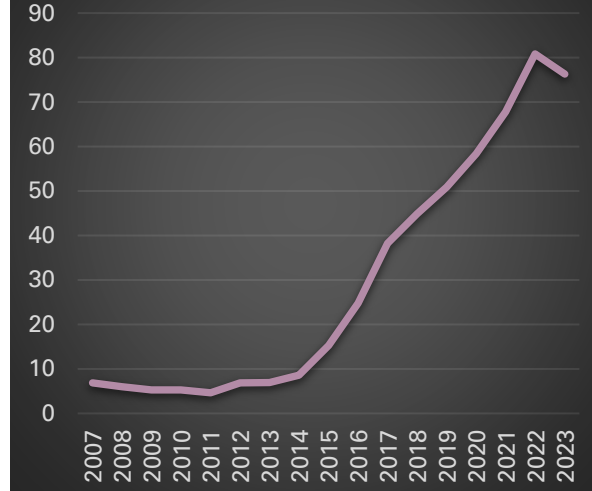
Big data

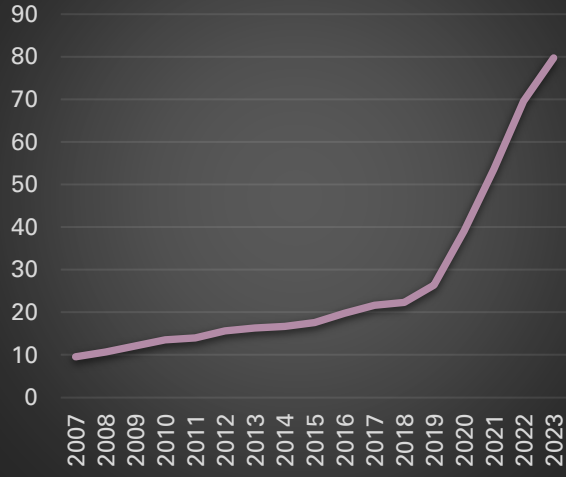
Big tech

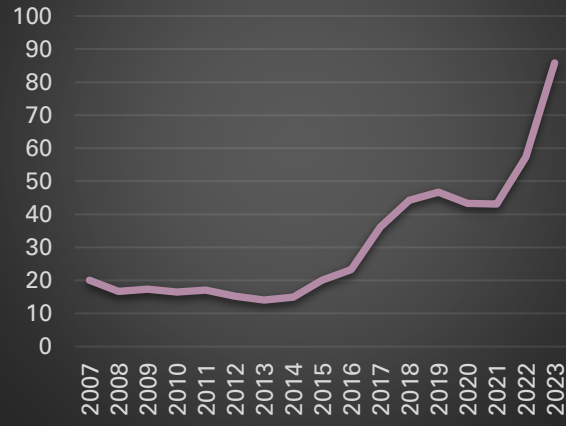
Digitalisation

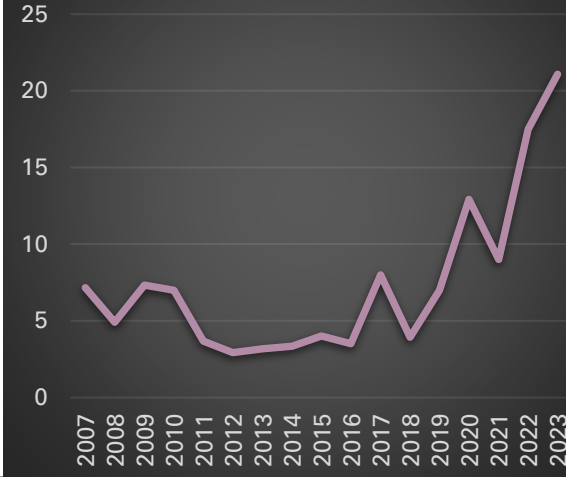
Energy transition

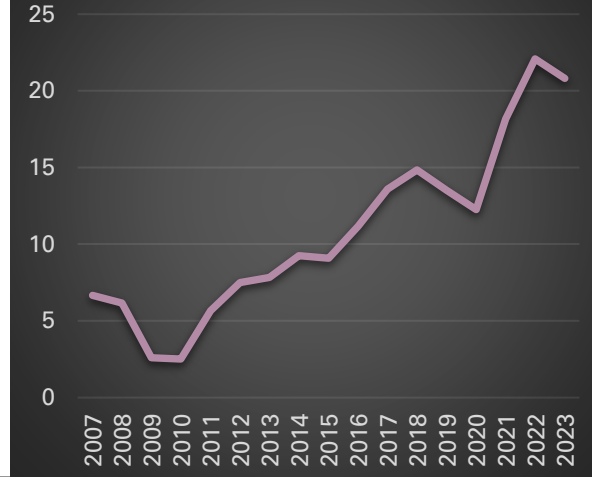
Artificial intelligence

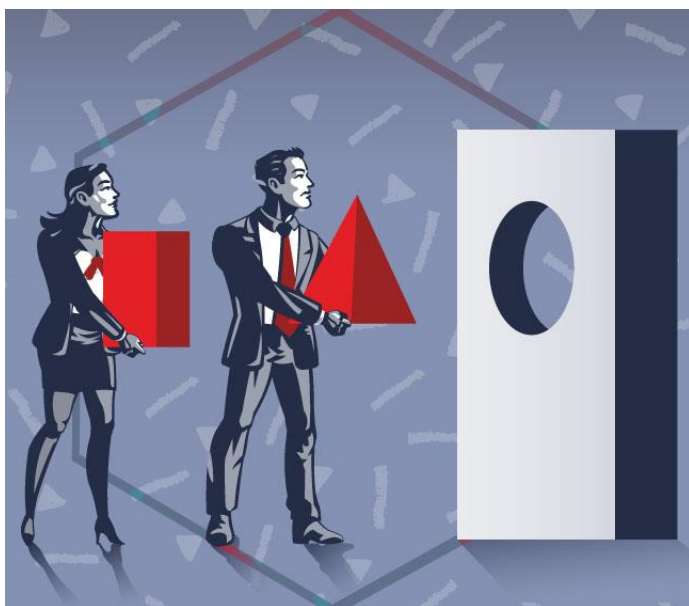
Deglobalisation

Skills mismatch

SKILLS MISMATCH, MINT JELZŐ

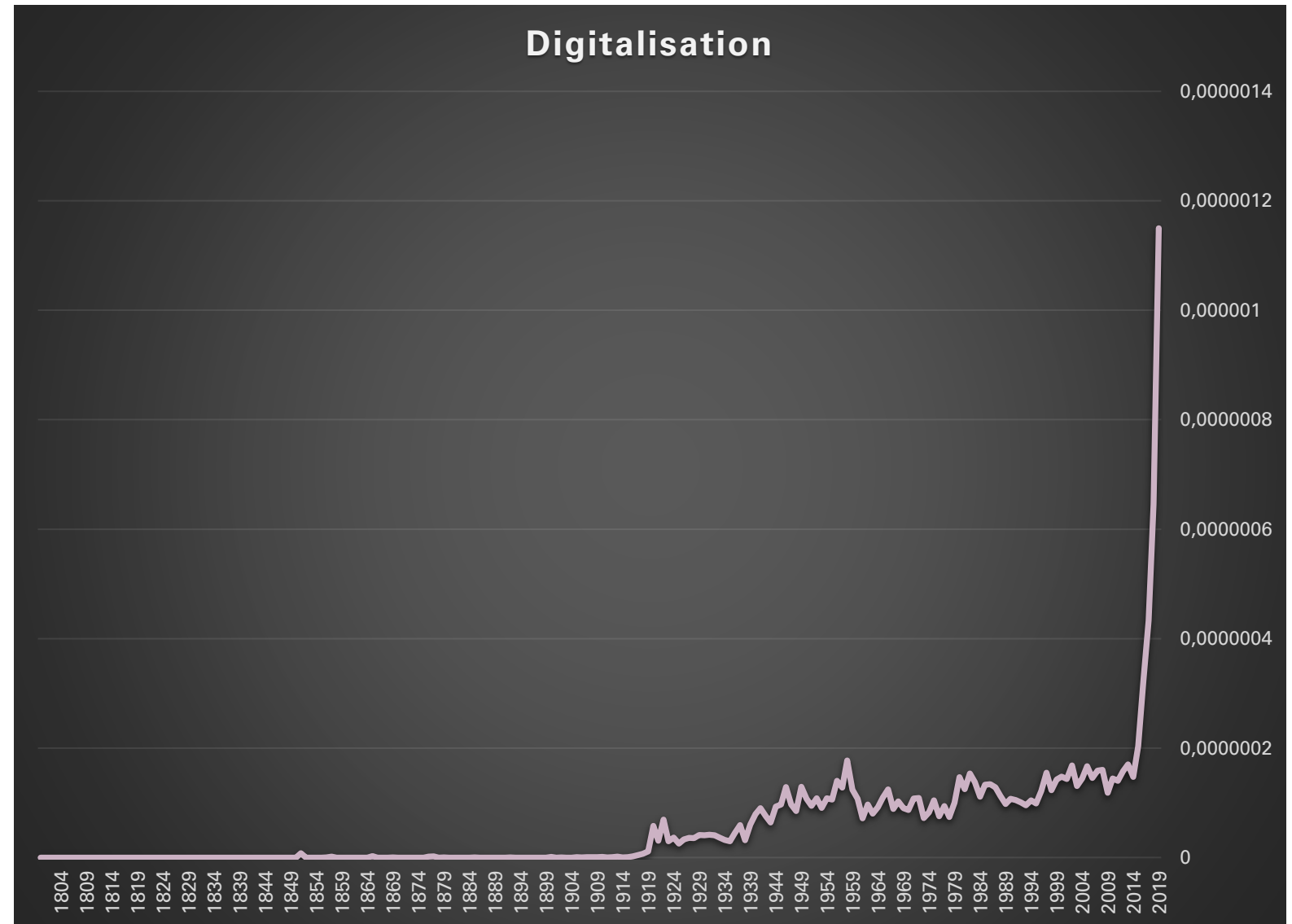

Kép forrása: https://asnor.it/it-schede-577-skill_mismatch

Hívószó	Megatrend	Pearson
Entrepreneurship	Digitalizáció	,930**
Privacy	Digitalizáció	,836**
Globalisation	Globalizáció	,817**
Self-centeredness	Individualizmus	,810**
Sustainability	Klíímaváltozás	,940**
Environmentalism	Klíímaváltozás	,921**
Climate change	Klíímaváltozás	,902**
Biodiversity	Klíímaváltozás	,877**
Ecosystem	Klíímaváltozás	,836**
Gender	Nemi szerepek	,927**
Missing-middle	Növekvő különbségek	,936**
Trust in government	Növekvő különbségek	,911**
Inequality	Növekvő különbségek	,895**
Distance learning	Oktatás átalakulása	,814**
Consumerism	Új világrend	,886**
Emerging markets	Új világrend	,853**
Resource scarcity	Új világrend	,846**
Deglobalisation	Új világrend	,828**
Megacity	Városiasodás	,897**

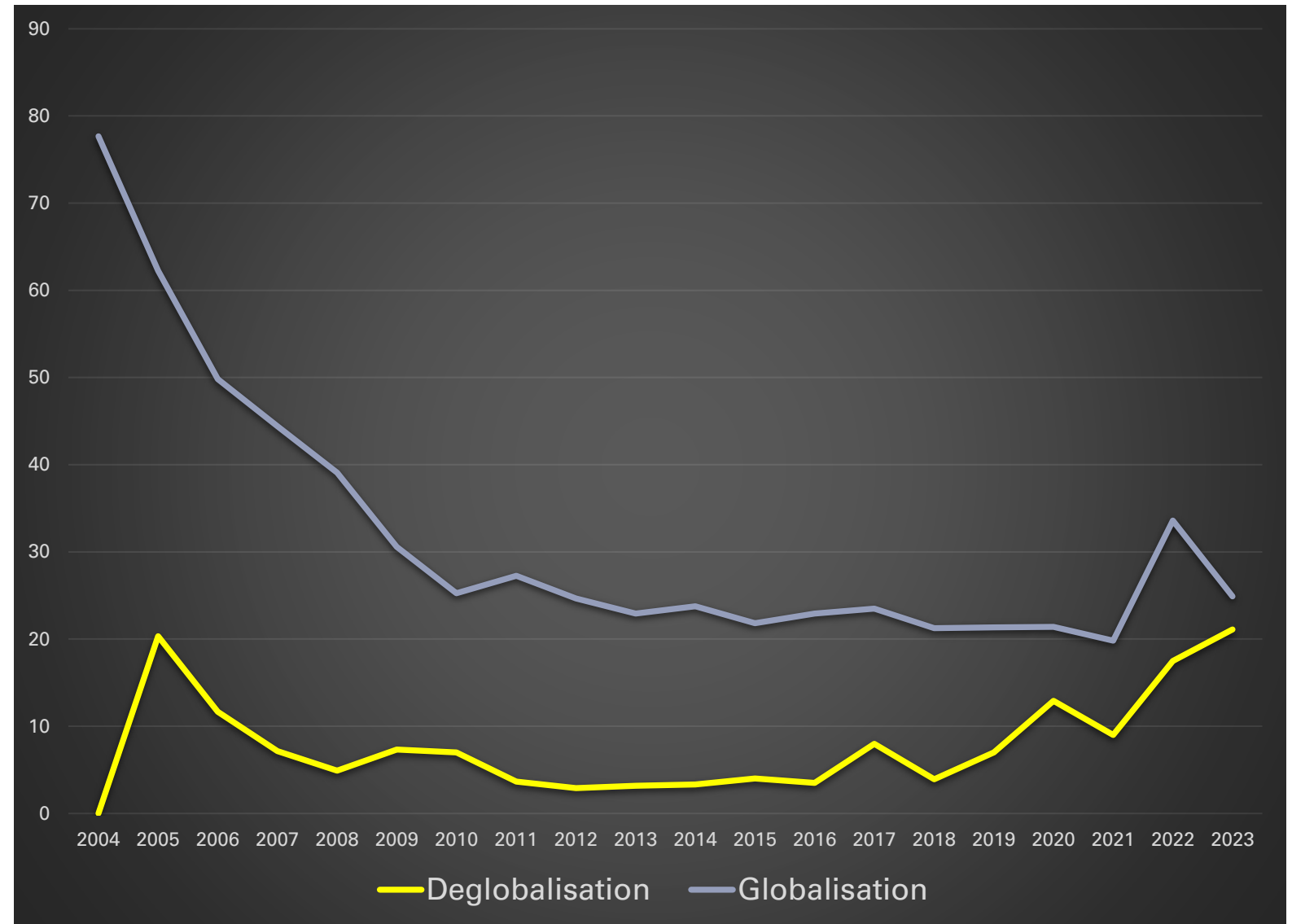
Időtáv?

Naisbitt 1982-es művének első megatrendje az információs társadalomra való átmenet. A narratíva szerint ez 40 év után is csak erősödő trendet mutat.

Bizonyosság?

Megatrend az, ami nagy valószínűséggel következik be. Ennek ellenére az irodalomban a globalizáció és a deglobalizációs is megatrendként jelenik meg.

---

bartha.zoltan@ekon.me

Irodalomjegyzék

- Batt, P. J. (2018). Responding to the challenges presented by global megatrends. *Acta Horticulturae*, 1205, 1–12. <https://doi.org/10.17660/ActaHortic.2018.1205.1>
- Bhargava, R. (2020). *Non-obvious megatrends: How to see what others miss and predict the future* ([Revised 10th anniversary edition]). Ideapress Publishing.
- Biswas, R. (2016). *Asian Megatrends*. Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/9781137441898>
- Boschetto Doorly, V. (2020). Megatrends Defining the Future of Tourism: A Journey Within the Journey in 12 Universal Truths (Köt. 6). Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-48626-6>
- Galinska, B. (2018). Logistics megatrends and their influence on supply chains. 18 th international scientific conference Business Logistics in Modern Management, Osijek, Croatia.
- Hajkowicz, S. (2015). *Global megatrends: Seven patterns of change shaping our future*. CSIRO Publishing.
- Haluza, D., & Jungwirth, D. (2023). Artificial Intelligence and Ten Societal Megatrends: An Exploratory Study Using GPT-3. *Systems*, 11(3), 120. <https://doi.org/10.3390/systems11030120>
- Herman, D. (2009). *Basic elements of narrative*. Wiley-Blackwell.
- Hessel, V. (2014). Megatrends – megascience? *Green Processing and Synthesis*, 3(2), 99–100. <https://doi.org/10.1515/gps-2014-0021>
- Hieker, C., & Pringle, J. (2021). *The Future of Leadership Development: Disruption and the Impact of Megatrends*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-53544-5>
- IPSOS. (2019). *Global Trends 2020*. IPSOS Mori. https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/publication/documents/2020-02/ipsos-global-trends-2020-understanding-complexity_1.pdf
- Jeflea, F. V., Danciulescu, D., Sitnikov, C. S., Filipeanu, D., Park, J. O., & Tugui, A. (2022). Societal Technological Megatrends: A Bibliometric Analysis from 1982 to 2021. *Sustainability*, 14(3), 1543. <https://doi.org/10.3390/su14031543>
- Lebedeva, M. M., & Kuznetsov, D. A. (2022). Megatrends of World Politics: Globalization, Integration and Democratization (1. kiad.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003320944>
- Linthorst, J., & De Waal, A. (2020). Megatrends and Disruptors and Their Postulated Impact on Organizations. *Sustainability*, 12(20), 8740. <https://doi.org/10.3390/su12208740>
- Lustig, P., & Ringland, G. (2018). *Megatrends and how to survive them: Preparing for 2032*. Cambridge Scholars Publishing.
- Malik, R., & Janowska, A. A. (2018). Megatrends and their use in economic analyses of contemporary challenges in the world economy. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 523, 209–220. <https://doi.org/10.15611/pn.2018.523.18>
- Michel, J.-B., Shen, Y. K., Aiden, A. P., Veres, A., Gray, M. K., The Google Books Team, Pickett, J. P., Hoiberg, D., Clancy, D., Norvig, P., Orwant, J., Pinker, S., Nowak, M. A., & Aiden, E. L. (2011). Quantitative Analysis of Culture Using Millions of Digitized Books. *Science*, 331(6014), 176–182. <https://doi.org/10.1126/science.1199644>
- Mittelstaedt, J. D., Shultz, C. J., Kilbourne, W. E., & Peterson, M. (2014). Sustainability as Megatrend: Two Schools of Macromarketing Thought. *Journal of Macromarketing*, 34(3), 253–264. <https://doi.org/10.1177/0276146713520551>
- Naisbitt, D., & Naisbitt, J. (2019). *Mastering megatrends: Understanding and leveraging the evolving new world*.
- Naisbitt, J. (1982). *Megatrends: Ten new directions transforming our lives* (1. printing). Warner Books.
- Naisbitt, J., & Aburdene, P. (1990). *Megatrends 2000: Ten new directions for the 1990's* (1st ed). Morrow.
- National Intelligence Council. (2021). *Global trends 2040: A more contested world*. www.dni.gov/nc/globaltrends
- OECD. (2019). *OECD Regional Outlook 2019: Leveraging megatrends for cities and rural areas*. OECD Publishing.
- Retief, F., Bond, A., Pope, J., Morrison-Saunders, A., & King, N. (2016). Global megatrends and their implications for environmental assessment practice. *Environmental Impact Assessment Review*, 61, 52–60. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2016.07.002>
- Rogers, S. (2016, July 1). What is Google Trends data—And what does it mean? Google News Lab. <https://medium.com/google-news-lab/what-is-google-trends-data-and-what-does-it-mean-b48f07342ee8>
- Roubini, N. (2022). *Megathreats: Ten dangerous trends that imperil our future, and how to survive them* (First edition). Little, Brown and Company.
- Salzman, M. L. (2022). *The new megatrends* (First edition). Currency.
- Shiller, R. J. (2020). *Narratív közgazdaságtan*. HVG Könyvek, Budapest.
- Utikal, H., & Woth, J. (2015). From megatrends to business excellence: Managing change in the German chemical and pharmaceutical industry. *Journal of Business Chemistry*, 12(2), 41–47.
- Vielmetter, G., & Sell, Y. (2014). *Leadership 2030: The six megatrends you need to understand to lead your company into the future*. AMACOM, American Management Association.
- Von Groddeck, V., & Schwarz, J. O. (2013). Perceiving megatrends as empty signifiers: A discourse-theoretical interpretation of trend management. *Futures*, 47, 28–37. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2013.01.004>
- Voros, J. (2003). A generic foresight process framework. *Foresight*, 5(3), 10–21. <https://doi.org/10.1108/14636680310698379>
- Vukanović, Z. (2018). The influence of ICT megatrends on global megatrends. *Informatologia*, 51(1–2), 43–52. <https://doi.org/10.32914/i.51.1-2.5>
- Waal, A. de, & Linthorst, J. (2023). *Futurize! Dealing with megatrends and disruptors: A handbook for the future-oriented CEO*. ROUTLEDGE.